

Utredning av översättarnas behov och organisationsstatus som egen yrkeskår inom Sveriges Författarförbund.

1. Bakgrund

Under de senaste tjugo åren har villkoren för författare och översättare förändrats i olika riktningar. Översättarnas villkor har tack vare standardavtalen blivit mer enhetliga och det har i sin tur lett till en tilltagande professionalisering, fördjupad facklig medvetenhet och stark kollegial sammanhållning. Sektionsarbetet har därför intensifierats och utvidgats.

Översättarsektionens styrelse driver sedan 2009 det så kallade översättarprojektet (se historik i bilaga), en inventering av översättarnas behov med förslag till förändringar av översättarsektionens ställning i förbundet. En direkt följd av detta är de 111 översättarnas motion om facklig nystart som SFF:s stämma antog 2011 samt motionen om större ansvar för sektionerna till samma stämma. Den senare motionen ledde på stämman 2012 till beslutet att frågan skulle utredas ytterligare. Detta är den historiska och formella grunden till föreliggande förslag om ramarna för en sådan utredning för översättarsektionens del.

Förslaget till utredning nedan har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Janina Orlov och Stefan Ingvarsson från förbundsstyrelsen, översättarsektionens ordförande Djordje Zarkovic och sekreterare Helena Hansson samt styrelseledamoten Inger Johansson (tidigare ordförande i sektionen och översättarinformatör 2005–2010) i samarbete med Gun Zetterström, tidigare ordförande i sektionen, och den nuvarande sektionsstyrelsen.

Mål

Målet med förändringsarbetet är en organisationsform och en fördelning av arbete och resurser som tillgodoser översättarnas behov som egen yrkeskår inom ramen för SFF.

Dagens arbetsfördelning

Förbundsstyrelsen ansvarar för allt som är gemensamt för de litterära upphovsmännen, medan översättarnas sektionsstyrelse särskilt ska bevaka översättarnas intressen. Det är endast tack vare betydande ideella insatser som den intensifiering och utvidgning av översättarsektionens arbete som ägt rum på senare år har kunnat ske.

En inventering av översättarkårens behov

De frågor som översättarna prioriterar är fackligt arbete (avtalsbevakning, avtalsutveckling, proaktivt arbete), synliggörande av översättarna, medlemsrekrytering, återväxten inom kåren, fortbildning och kollegialt utbyte. Denna definition har fått medlemmarnas bifall vid årsmötet i februari 2013.

Fackligt arbete.

I dag har översättarna tillgång till information och service på kansliet via ett sektionsombud, men det fackliga arbetet bedrivs i stort som ett kollektivt åtagande. Det sker på den nätbaserade diskussionslistan Avtal och i kollegialt utbyte medlemmar emellan. Förbundets jurister ansvarar för bevakning och utveckling av centrala översättaravtal samt bistår enskilda medlemmar.

Önskade förbättringar:

- Att det fackliga arbetet i större utsträckning utförs av anställd personal, helst en egen facklig företrädare, och att detta arbete har en mer proaktiv karaktär.

- En undersökning av hur juristerna kan knytas närmare översättarnas fackliga arbete.
- Hur bevakar de anställda på förbundet översättarnas arbetsvillkor, avtal och arbetsmarknad och behövs det nya resurser eller kunskap för detta?

Synliggörande av översättarna, medlemsrekrytering, återväxt.

I dag är priset Årets översättning och den egna hemsidan/sociala medier de stora satsningarna på att visa upp yrket och attrahera nya medlemmar. De drivs helt och hållet ideellt av översättarsektionens styrelse.

Önskade insatser på detta område:

- Ett långsiktigt stöd för och en satsning på priserna Årets översättning och Elsa Thulin-priset.
- Kan någon fråga som gäller översättarnas synlighet lyftas upp på förbunds nivå, till exempel Årets översättning (som parallell till författarnas kampanj Ordets värde)?
- Hur kan arbetet med hemsidan underlättas av anställda på förbundet; var ska huvudansvaret ligga?

Fortbildning och kollegialt utbyte.

I dag sker det kollegiala utbytet i huvudsak på diskussionslistor och medlemsmöten. Sektionsstyrelsen försöker genomföra en fortbildningshelg vartannat år.

Önskade insatser på detta område:

- Kan ökade resurser i tid och pengar anslås till översättarnas specifika behov av fortbildning och kollegialt utbyte som egen yrkeskategori? Detta skulle kunna gälla seminarier, ett utökat årsmöte och tätare samarbete med andra översättarorganisationer.

2. Förslag till upplägg och tidplan

Arbetsgruppen föreslår att en utredning ser över översättarnas roll och ställning inom SFF:s organisation. Direktiven till utredningen formuleras av arbetsgruppen i samråd med översättarsektionens styrelse och läggs sedan fram för förbundsstyrelsen för godkännande.

Arbetsgruppen bedömer att utredningen kan genomföras internt och ber förbundsstyrelsen att föreslå hur kansliets resurser skulle kunna användas för detta och om särskilda resurser behöver anslås. Arbetsgruppen ber dessutom förbundsstyrelsen att utse en oberoende ordförande för utredningen bland SFF:s medlemmar. Arbetsgruppen bör tillsammans med utredningens ordförande leda utredningen.

Utredningen bör redovisa möjliga alternativ för att nå målet att tillgodose översättarnas behov som egen yrkeskår inom SFF, samt ange de ekonomiska konsekvenserna av respektive alternativ. Huvudtankarna i översättarprojektet bör vara utgångspunkten för utredningen, men i fråga om organisationsform ska utredningen vara öppen och förutsättningslös. Utredningen bör vara klar 15 okt 2013 så att förslagen kan läggas fram för sektionens årsmöte och förbundets stämma 2014.

Parallellt med utredningen bör förbundsdirektören i samråd med översättarsektionens styrelse undersöka vad kansliet och förbundsstyrelsen eventuellt redan nu kan göra för att tillgodose översättarnas behov.

3. Förslag på vad som bör utredas

Huvudsakliga frågeställningar

Hur tillgodoser vi bäst översättarnas yrkesspecifika behov? Vilka frågor bör handhas av anställd personal och vilka kan hanteras av förtroendevalda på sektions- respektive förbunds nivå? Kan de frågor som sektionen själva handhar drivas mer självständigt? Hur ser resurserna ut för detta?

Utredningen ges i uppdrag att besvara följande:

a. Organisation. Kan översättarnas behov tillgodoses inom ramen för dagens stadgar och organisation? Vilka ändringar behöver annars göras? Kan översättarsektionens styrelse ges mer ansvar och större formella befogenheter? Hur skulle sektionsstyrelsens förhållande till förbundsstyrelsen och kansliet i så fall kunna se ut? Kan sektionen ha egna stadgar och ett visst eget ansvar? Kan översättarmedlemmar vara en tydlig kategori medlemmar i förbundet?

b. Ekonomi. Hur kan resurser inom förbundet omfördelas så att fler översättarfrågor handhas av anställda och vilken budget bör sektionen ha för att kunna utföra de yrkesspecifika åtaganden som åläggs den?

4. Bilaga

Översättarprojektet – historik

Sektionsstyrelsen började år 2009 driva det så kallade översättarprojektet. Den inventerade och dokumenterade yrkeskårens behov, och slutsatsen blev att översättarnas ställning i förbundet måste förändras. Några huvudpunkter inom översättarprojektet:

- November 2009: Ett förslag om en resursomfördelning inom förbundet, en översättarkanslist på heltid och att en av juristerna på halvtid knyts till översättarna lämnades till förbundsstyrelsen.
- Maj 2010: Ett upprop undertecknat av samtliga närvarande medlemmar (51 personer) gav sitt stöd till sektionensstyrelsens förslag.
- Juni 2010: Förbundsstyrelsen sade nej till förslaget.
- September 2010: Ett modifierat förslag om en kanslist/ombudsman på halvtid samt resursomfördelning inom förbundet lämnades till förbundsstyrelsen. Ett medlemsmöte i Göteborg (med 50 medlemmar) gav sitt fortsatta stöd till styrelsens arbete.
- November 2011: Förbundsstyrelsen sade nej till det modifierade förslaget.
- Maj 2011: Motionerna "En facklig nystart för Författarförbundet" (inrättande av ett särskilt översättarombud – underskriven av 111 sektionsmedlemmar) och "Större ansvar för SFFs sektioner" antogs av förbundsstämman, båda i linje med översättarprojektets innehåll.
- December 2011: Som svar på översättarombudsmotionen inrättades sektionsombud på kansliet. Detta ser vi som en (fungerande) tillsvidarelösning – dock inte den fackliga nystart som avsågs i motionen.
- Februari 2012: Översättarnas årsmöte gav sitt fortsatta stöd till översättarprojektet och sektionensstyrelsens arbete med det.
- Mars 2012: I linje med vår strävan mot en självständigare översättarsektion lanserade vi en egen hemsida och började skicka ut regelbundna medlemsbrev – Översättarnytt.
- Maj 2012: Efter vår kritik mot utredningen om större ansvar för sektionerna (enligt 2011 års motion) återremitterade stämman frågan till förbundsstyrelsen.